

KRONIKA OBCE – ZAČIATOK

Nariadením vlády zo dňa 17. novembra 1932, čís. 169 sb. z. a n. sa má prevádzať zákon zo dňa 30. januára 1920 čís. 80 sb. z. a n. o pamätných knihách v obciach najneskoršie odo dňa 1. júla 1933.

Zastupiteľstvo obce Svrčinovec menovalo obecným kronikárom Jozefa Buriana, učiteľa štátnej ľud. školy vo Svrčinovci.

Kronikár o sebe

Nie som tunajším rodákom, bývam tu od r. 1931. Narodil som sa 21.7.1909, po absolvovaní reálky v Telči, jednoročnom pobytu na ped. akademii v Bratislave, vyučoval som mesiac vo Vysokej, pak po 18 mesačnej vojenskej službe na jar r. 1931 som učiteľom v tunajšej obci.

Poloha obce

Obec Svrčinovec má rozlohu 15 570 km², leží v doline rieky Čerňanky, v kopcoch tiahnucich sa z údolia, pri železnici a hradskej z Čadce do Jablunkova a Zwardoňa.

Leží na frekventovanom mieste, na spojení zeme Slovenskej s Moravskosliezskou. Zo stredu obce odbočuje hradská smerom na Čierne a Skalité. Vzdialenosť medzi obcami Svrčinovec a Čierne je malá. Domy v obci nie sú pospolité, sú rozsiate po celom chotári obce, vždy niekoľko pohromade, vytvorily osady zvané „place“.

Obecná hranica na severozápade ide po zemskej hranici medzi zemou Slovenskou a Moravskosliezskou, na juhu hraničí s Čadcou, na juhovýchode s Čadečkou, na severovýchode a severe s obcou Čierne.

Meno obce

Oblasť Kysúc bola pokrytá za starodávna pralesami. Ako naša susedná dedina Čierne dostala meno dľa čierneho lesa, tak i naša obec má meno dľa krásnych svrčín, ktoré vyrástaly v našom chotári. Všade tam, kde dnes sú osady „place“, polia orané a prekopávané, aby daly malú odmenu za tak namáhavú prácu, kde sú pasienky oživené zvonkami dobytky, spevom pasákov, všade bol pekný hlboký les, v ktorom vynikaly svrčiny svojou krásou, dľa ktorých prví osadníci našu dedinu pomenovali Svrčinovec.

Pred osídlením

Dolina rieky Kysuce, dolina rieky a prítokov Čerňanky umožňovala prechod cez svrčinovský chotár do Jablunkovského priesmyku. Prešlo našou dolinou mnoho ľudí, zapáčily sa im bohaté lesy na pekné drevo, na zver. V lesoch sa ozýval spev slávika, kosa, drozda. Prví osadníci si vyhládali tichou dolinku, za vrchami skrytú, ktorá sa i dnes volá „Za vrchami“, založili osadu, ktorá má meno „Stará dedina“. Táto prvá osada bola v blízkosti cesty, ktorá išla z Drahošanky cez Kyčeru, cez čierňanskú Čerchlu na Skalité a ďalej do Poľska. To bola prvá cesta do sveta, po ktorej prinášali si prví osadníci svoje potrebné veci ke stavbe domu

zo dreva, sekery, klince, motyky a rôzne potreby. Po tejto ceste chodievali si do Poľska pre soľ. Do vzdialených krajov po tejto ceste furmani rozvážali soľ. Pre furmanov na Čerchli bola postavená prvá krčma, ktorá zanechala prvé korene zla...

Osídlenie

Prvé osídlenie v našej dedine bolo za vrchami, prvé založené osady „place“, ľudia za vrchami volajú stará dedina. Prví osadníci vytínali urastnuté stromy na príbytky i palivo. Na vyťatých miestach stavali drevené domy. Podľa mien osadníkov si pomenovali vyťaté miesta „place“. Mnohé mená „placov“ sú zachované ešte dnes.

Pôvod osadníkov

Mnohí ľudia ohrožovaní povodňami, vojnami, nemocami, uchýľovali sa medzi bezpečné hradby vrchov a lesov. Prišli z Oravy, od Váhu, i z územia dnešného Poľska a Sliezska. Keď rodín pribúdalo, osadníci vyrúbali horu, vykopali korene stromov /kopanice/. Týchto zastavených kopanic /osád/ pribúdalo, tak po otcoch, dedoch, pradedoch sa vytvorila „dedina“.

Staré rodiny

Zo starých svrčinovských rodín sú ešte mená osôb v dedine: Cyprich, Papík, Padych, Kubica, Kula, Kubišta, Kubalík, Jurišta, Strýček, Slovak, Matiašek, Kupka, Liščák, Tremboš, Pajank, Štetiar, Dej, Širanec, Pajonk, Mackovčák, Mešťan, Šimurda, Čenták, Skorka, Krela, Válek, Hapčák, Laščák.

Podvojná mená

Z mnohých starých rodín je dnes v dedine už mnoho rodín, pre ich označenie ľudia im dali ešte jedno meno, mnohé vystihovalo zamestnanie i povahu určitej rodiny, najviac však miesto, kde bývala: Cyprich – Pazúr, Cyprich – Špiček, Cyprich – Rachaj, Kubalík – Haluščák, Kubalík – Puraš, Kubalík – Jančúr, Kubalík – Čepec, Kubalík – Mechar, Kubalík – Rašek, Kubalík – Vojak, Strýček – Švolek, Strýček – Ryťasek, Strýček – Kubajda, Strýček – Miščák, Kupka – Janešek, Kupka – Mihalický, Kupka – Chňurko, Kupka – Ondrejinka.

Pristáhovalí

Juraj Lašš, Štefan Straka, oba zo Skalitého, Pavel Šurman z Kys. Nov. Mesta, Ján Čudek z Mostov, Michal Drinka, Jozef Čimbora z Krasna, Knežič Daniel, dnes už zomretý, Chorvát, zostal v dedine od stavby železnice Košice – Bohumín, rodina Švancárova z Čierneho, Fonš Štefan z Čierneho, Zvarďon Pavel z Čadce, Juraj Chrastina z Horelice, Ján Vavřík z Čadce, Jozef Zubričan, Pavol Hudec z Čadce, Eduard Gomola z Čierneho, Ján Kazimír /cigán/ z Horelice, Anton Stráňava z Čierneho, Pavel Bujok, Karol Parzyk oba z Poľska, Eduard Mariňák z Čierneho, Adam Stražovan z Čadce, Peter Kužma z Čierneho, Ignác Chýlek, Frant. Polák oba z Čadce, Štefan Baláž /cigán/ z Čadce, Frant. Grochal z Čierneho, Ondrej Kubaška z Čadečky, Alexander Baranec z Krasna, Ignác Krenželák z Čierneho, Ondrej Benko z Čierneho, Gregor

Patyk z Dlhého Poľa pri Bytči, Jašek /dnes už zomretý/ z Moravy, Jozef Sirota z Čierneho, Koloman Müller, Kubančák z Čierneho.

Vymreté rody

Rod Prívarčakov, Purašov, Okapolov, Zurkov.

Mená osád – placov

Bord'ov, Do Kupky, Fašiankov, Janeškov, Gorilov, Mešťanov, Liščákov, Strýčkov, Dejov, Kullov, Točonov, Šimčov, Horoňov, Mackovek, Šimurdov, Mišov, Katrakov, Jurčov, Krišicov, Hlavačov, Berkov, Švoľkov, Kubalov, Vojtkov, Cyprichov, Skorkov, Vajdíkov, Zemanov, Delnice, Jurištov, Lašutov, Bahňov, Prívarčakov, Potočky, Košariská, Purašov, Kupkov, Padychov, Brtusov, Vtakov, Kullov II, Pod bučky, Pod valy, Pod grapy, Pod hajky, Kiščákov, Blažkov, Bubnov, Pajankov, Maťaškov, Laščakov, Jankov, Okapolov.

Náboženstvo

Obyvatelia v obci usadlí boli a sú katolíci. Z počiatku mali do kostola ďaleko, chodievali až do Jablunkova, kde sa chodievali sobášiť i Čadčani /údajne do r. 1270/. Neskoršie chodievali do čadčanského kostolíka, bolo to o mnoho bližej, do Čadce dochádzal duchovný zo Žiliny /Čadčani si postavili drevený kostolík niekedy v druhej polovici XIV. storočia, faru nemali/. Mŕtvych pochovávali na starom cinteri v obci. Svrčinovania boli prifarení k Čadci až do roku 1800, kedy sa odtrhli od Čadce, farnosťou pripadli k susednej dedine Čierne, kde postavili kostol, prenesený zo Skalitého roku 1794. Faru vystavili roku 1796.

V najstaršej listine farského úradu v Čiernom je napísaná I. vizitácia /zo dňa 15.8.1798, ďalšie časti vizitácie sú z roku 1803/ a je napísané:

Kostol leží naproti juhu, na suchom mieste a bezpečnom proti ohňu. Je postavený zo dreva zo staršieho kostola skalitského. Vežu má maličkú, na ktorú je ľahký výstup. Má len zvon. Kostol postavili z obcí Čierne a Svrčinovec. Chorus je spravený sedliackou pracou.

Kostol nemá movitý ani nemovitý majetok, ani základiny. Ročný dôchodok je 11 zlatých sobsieraných, tento obnos nestačí na výdavky, tým menej na opravy. Kurátora nemá, ale farár zbiera a opatruje dôchodok, každoročne sa robia „počty“, ktoré prezerá dekan a zprávy o tom zasielajú do Nitry. Kostol nemá žiadnych dlhov, zaťažný je svojimi potrebami, na ktoré nestačia dôchodky. Kostol nemá: orgán, svietniky, kalich, spovednicu, zástavy, kadidlo ani kríža.

Zvonilo sa, tak v zime i v lete tri razy, aby mohli prísť na bohoslužby aj z najďalších miest. O 8, 9, 10 hodine, potom kázeň a omša. Po obede sa zvoní o 1 hod, o 2 hod sú litanie, po nich je vyučovanie náboženské, ale keď bolo málo ľudí, ľud sa pokropil a išiel domov. V robotný deň je omša o 8 hod.

Fara je postavená zo starej fary skalitskej zo dreva. Má jednu filiálku Svrčinovec. Ľud je veľmi kresťanský, pobožný a náchylný na vyučovanie. Obyvateľov má Svrčinovec 1 276, v celej farnosti je 2 588. Zemepánom oboch obcí je knieža Mikuláš Esterházy.

Farárom je 33 ročný Ján Špeldan /vie latinsky, slovensky, trochu nemecky, nevie maďarsky/. Z náboženskej základiny má tri sto zlatých.

V druhej kanonickej vizitácii /zo dňa 1.6.1815/ je napísané:

Roku 1801 zomrel farár Polkoráb, venoval kostolu 50 zlatých. Kostolný majetok je 135 zlatých. R. 1809 bol zakúpený orgán.

Tretia kanonická vizitácie má datum 15. 9.1828 obsahuje: zmeny o inventári kostola, životopis farára Adama Hôrečného. Najcennejšie je poznamenané: Svrčinovec má 1 616 obyvateľov, Čierne 2 021.

Farári

Prvým farárom bol Ján Špeldan od r. 1796 – 1799. Druhým Ondrej Polkoráb 1799 – 1801. Tretím Samuel Peška od r. 1801 – 1809. Po ňom Adam Hôrečný 1809 – 1839. Na čas zastupovali farári: po Špeldanovi Ján Slušný, po Polkorabovi Jonáš Františkán. Od roku 1839 – 1860 bol farárom Júr Novosad. Po ňom od roku 1860 až do r. 1890 Júr Lenčo /povestný silák/. Zaň ho bola vystavená murovaná fara /r. 1883/ a kostol roku 1888. Farníci dali prácu, dovoz, namiesto toho výmenou za túto prácu 6000 zlatých. Po čas stavby sa veža kostola srútila, bola znovu postavená. Kým bol kostol stavaný, služby božie boli vo farskej šope. Náklad na kostol bol 16 000 zl.

Farár Lenčo zomrel roku 1890. Po ňom bol Juraj Gajdošík, rodom z Rakovej, bol za Lenču kaplanom. Upravil vnútornejšiu časť kostola. Bol farárom v Čiernom 34 rokov. Roku 1924 – 25 pôsobil Františkán Frant. Masár. Keď odcestoval do Ameriky, od r. 1925 do r. 1932 bol farárom Jozef Minaroviech. Roku 1932 odišiel do Staškova, na jeho miesto nastúpil farár Štefan Gahér, ktorý tu pôsobí až dodnes.

Matriky

Matriky /narodených, sobášených a mrtvých/ sú založené vtedy, keď bola vystavená fara. Prvý zaznačený v matrike narodených je Ján Dej, syn Jána a Sloviakovej, narodený 20.4.1796. Krstný otec Michal Klieštik. Všetci zo Svrčinovca.

V matrike mrtvých je prvý zaznačený tiež Svrčinovan Jakub Pajank, ktorý zomrel 20. apríla 1796, druhý Juro Dunajovec, syn Šimona zo Svrčinovca, zomrel 27. apríla 1796. Tretia zas zo Svrčinovca, je to Maria Mišo, dcéra Jána, zomrela 3. mája 1796. Matriky sú vedené latinsky, od r. 1843 do r. 1851 maďarsky.

Hranice zemské

Presné hraničenie medzi bývalým Uhorskom a rakúskym Sliezskom sa previedlo roku 1772 dľa nariadenia Marie Terezie. Zemská hranica viedla cez chotár Svrčinovec. Rozhraničenie viedli: za Rakúsko kapitán František Waldan, nadporučík Granistve, za Uhorsko Baross, Raszovský, Phylicini, Bacho. Pred ustálením hraníc boli vypočutí nasledujúci svedkovia: Martin Šimáček zo Starej Bystrice, 84 ročný, Ján Potočár 80 ročný, Ján Koňuch 60 ročný, oba z Dunajova, Šimon Homola a Šimon Miškulák z Čierneho, Andrej Dlabáč 51 ročný z Čadce, Kazimír Kussujev, 119 ročný zo Smradlavky z Poľskej, Pavel Michálek 81 ročný z Mostov,

Tomáš Šikora 53 ročný, Ján Burý 45 ročný z Istebného, Peter Zvardoň, 60 ročný, Pavel Zvardoň 62 ročný zo Zvardoňa. Obec Čadca bola zastúpená rychtárom Andrejom Vrábelom, obce notárom Andrejom Madayaom. Zo svedkov najnepriaznivejšie pre Uhorsko vypovedal Ján Burý, ktorý bol najmladší, ukazoval hranicu omnoho hlbšie do uhorského uzemia, udával, že mu ju jeho deda a iní starí už nežijúci pastieri ukázali. Hraničenie trvalo 121 dní a stálo 726 zlatých, z ktorých polovicu Uhri a polovicu Slezáci platili. /Dľa pánskeho archívu v Podhradí a dľa Mattera./

Vojny

Svrčinovec, pohraničná obec so Sliezske leží v blízkosti Jablunkovského priesmyku, ktorý bol príchodnou branou na Slovensko. K zamedzeniu prechodu cez priesmyk, založené boli r. 1578 nové murované „Šance“, opevnenie v blízkosti Svrčinovca. R. 1598 – 99 prešlo cez vrchy Bezdyky poľské vojsko. Obyvatelia Kysúc, Žilina spolu s gruntovým pánom Mikulášom Deroffym a Jurajom Thurzom žiadali Rudolfa II. o pomoc a vyhnali Poliakov. Roku 1626 tiahol cez Čadcu a Svrčinovec Gabriel Bethlen, protestant, so silným oddielom vojska. Svoj tábor založil v úžine jablunkovskej a znemožnil dodávanie potravín a posíl do Šancov, kde bolo uzavreté cisarské vojsko. Bethlenovi prišiel na pomoc protestantský gróf Mausfeld s vojskom a „Šance“ dobyli.

Začiatkom roku 1627 rakúsky generál Wallenštein „Šance“ späť dobyl, Bethlen utekal cez Čadcu, Žilinu, Liptov až do Levoče, kde s kráľom Ferdinandom II. pokoj uzavreli. Cez tieto náboženské vojny došlo do Tešína aj švédske vojsko. Jeden oddiel obsadil aj „Šance“. K týmto spiechal v roku 1645 knieža Juraj Rakoczy s vojskom, aby sa tu spojil so Švédmi, lebo obec strany boli protestantské. Toto spojenie znemožnilo cisarské vojsko /katolícké/, ktoré včas Švédov vyhnalo.

Roku 1663 vraj boli Turci v blízkosti Šancov. Roku 1664 prešlo cez naše kraje veľa vojska. Roku 1665 poľský kráľ Ján Kazimír utekal s celým svojím dvorom i so štátnou pokladnicou pred švédskym kráľom Karolom X. cez Sliezsku, Čadcu a Žilinu. Na jeseň r. 1682 tiahol cez naše kraje na mesto Bilsko Imrich Tökölyi s vojskom. Roku 1690 boli „Šance“ obsadené Karlom Latrinským, ktorý sa Brandeburagom poddal, títo v sile 6 209 tiahli cez Žilinu k Budínu /Mattera/

Mor na Kysuciach

Za stálych vojen, ktoré vydrancovaly kraj, po neúrodnom roku vypukol na Kysuciach mor, ktorý zúril vyše roka. Veľa ľudí pomrelo. Bolo to roku 1697. Cisarská vláda rozkázala postaviť na sliezskej hranici stráže, aby nikto nemohl prejsť do Sliezska.

Koncom 17. storočia tiahol cez Šance s vojskom Karol Lotrinský, Ludvík z Badenu, princ Eugen. Roku 1771 počas poľského povstania poľské knieža Peter Sapiega utekal cez Čadcu do Žiliny, kde zomrel a je v krypte pod kostolom pochopený. Kostolu poručil 10 000 zlatých.

Prišli revolučné roky 1848 a 1849. Túžba ľudí po slobode narazila na odpor panovníkov. Maďari v túžbe o samostatnosť bojovali s cisárom. Slováci, v ktorých sa prebudil národný cit, bojovali proti Maďarom. Maďarských povstalcov mal potlačiť cisársky generál Simunich,

ktorý s vojskom 22. októbra 1848 dorazil cez Jablunkov do Čadce, kde žiadal proviant pre mužstvo a obrok pre kone. Zároveň postavil delá proti Čadci. Čadčania ich žiadosti vyhovel. Na druhý deň odtiahol na Žilinu.

V novembri tiahly vojská cisárske proti Maďarom cez Čadcu k Žiline. Boli napadnutí od maďarských dobrovoľníkov, honvédov, ktorí boli v presile, preto rakúske /cisárske/ vojsko vedené Fischeisenom ustúpilo cez Čadcu do Sliezska, kde sa zorganizovali cisárske vojská i dobrovoľníci, ktorých priviedol z Čiech vodca Bloudek, spojili sa s Hurbanom a podnikli spojené vojská v decembri útok na Čadcu, došli až do Žiliny, kde obsadily hrad Budatín i mesto.

V apríli r. 1849 tiahol cez Čadcu s menším oddielom vojska rakúsky major Trenka, pri Varíne ho porazil gen. Gördey. Trenka sa vrátil cez Čadcu do Sliezska.

V máji zas tiahol gen. Benedek s väčším oddielom vojska z Jablunkova do Čadce. Čadčani naľakaní sa poschovávali do hôr Milošovej, Čadecky a Bukova, aby ich cisárski nepomstili, že prechovávali honvédov. Koncom júna došiel menší oddiel ruského vojska z Poľska cez Čadcu k Žiline. Rakúska vláda povolala Rusov na pomoc, aby urobili koniec vnútorným rozvratom. Rusi udreli cez Oravu do Uhorska a Maďari pri Vilagošu sa podrobili.

Skapané roky

V rokoch 1947 až 1852 sa málo urodilo. Zemiaky sa pestovali, ale na poli hnily. Ľud mrel hladom, za peniaze nič nekúpil, nemalo sa čo odkiaľ doviešť. Travu jedli, korenky hrýzli. Rezlíny miešali do otrúb, aby mohli upiecť väčší chlieb /osuch/. Cena role klesla. Menšie záhony dávali za osúch, väčšie za mericu zbožia, za vrece zemiakov, teľa. Tak prišla po krutých vojnách metla ľudí cholera a mor. Ľud mrel vonku, pri stole, v kostole pri modlení.

Tak sa stalo, že v rokoch triciatych a štyriciatych mala obec Svrčinovec výše 1 600 obyvateľov, v rokoch pädesiatych vymrela dobrá polovička.

Kysucké pántstvo

Majetok Svrčinovanov role, lúky, pasienky, bol vlastníctvom pántstva. Toto pántstvo nad Kysucami sa menilo. Do roku 1544 patrily Kysuce mestu Žiline, do roku 1560 pánom považského hradu /Pohradia/, do roku 1613 byly Kysuce i Žilina v rukách Štefana Deroffy, v ten čas byly Kysuce evanjelické, do roku 1624 patrily Kysuce k pántstvu kniežaťa Mikuláša Esterházyho. Roku 1625 stal sa pánom Kysúc i Žiliny gróf Fraňo Zvesselényi, ktorý Kysuce lepšie zaľudnatil. Roku 1689 pripadly naše kraje zas Esterházyovcom. Roku 1733 grófovi Erdödimu, r. 1777 zas Esterházyovcom. Od Esterházyovcov prevzal pántstvo Leopold Popper r. 1869. Odkúpil len majery. Vlastníkom svojej pôdy stal sa ľud.

Katastrálne mapy byly mapované a zavedené v rokoch 1855 – 1865. Zem celej obce byla rozdelená na rovnaké čiastky, ktoré byly vlastníctvom najstarších občanov. Roku 1815 mala obec 21 časti, zárobkov. Zárobky sú pomenované dľa osôb, ktorým patrily. Zárobky sú: Horné Dielnice /zbytok/, Tropkov, Marčakov, Cyprichov, Vojtkov, Romanov, Šlahorov, Peterkov, Kufov, Redichov, Dejev, Matiaškov, Sloviakov, Jurčov, Pajankov a Katrakov, Bubnov, Blažkov,

Kiščakov, Mišov, Dolné Dielnice /zbytok/, Plané /zbytok, špatná zem/. Zárobky sú rýsované v meritku 1 : 2880.

Svrčinovské zárobky sa ťahajú cez celý chotár od hranice sliezskej až po chotár čadčiansky, zahrňujú v sebe les, pasienky lepšiu a horšiu zem. Zárobky mali byť stejné, o čo bol niektorý zárobok menší, čo chybelo, bolo privlastnené k zárobku o dielniciach, plane. Naša obec má celkovú výmeru 1 577,5057 ha = 1 577 ha 50 arov 57 m².

Rozloha:

role: 696,8328 ha = 6 968 328 m²

lúky: 80,5469 ha = 805 469 m²

pastviny: 290,6677 ha = 2 906 677 m²

lesy: 396,6348 ha = 3 966 348 m²

záhrady: 7,6611 ha = 76 611 m²

zastavené: 11,6401 ha = 116 401 m²

Ostatné /neodanené/:

pozemky: 67,8386 ha = 678 386 m²

Nový kataster bol zhotovený r. 1931. Pozemková daň je 1 400,25 Kčs. Pozemková kniha obce Svrčinovec bola začatá 5. apríla 1865.

Čiastky zárobkov

Zárobky sú ľudia na šóngy /siah/, zárobok mal 140 šóng. Keď je reč o „dvanástke“, je to 1/12 celého zárobku, 20 siah, „šestnástka“ je 15 siah a pod.

Spoločné držby

Veľa je spoločných držieb, zvlášť les, lúka a pasienok. Tieto spoločné držby sú zvláštnosťou Kysúc, narobili mnoho zla, nejedno delenie sa skončilo pred súdom.

Pri delení lúky spoločne zkosia. Kosia chlapi, ženy zas seno usušia, usušené pohrabú do kôpok, ktoré volajú „babince“.

Les býva tiež spoločný, delia sa o zrúbané stromy, niekedy si podelia stromy ešte stojace, tieto si označujú rôznymi značkami. Tiež v jesení zbierajú spoločne ihličie na stelivo, ktoré shrabujú na hromady a spoločne sa podelia.

Pasienky spoločne vypasú.

Hradská

Cez Svrčinovec vedie hradská na Mosty a hradská na Čierne.

Hradská na Mosty bola zriadená roku 1818. Dovedy sa chodilo a vozilo z Čadce na Mosty Milošovou.

Hradská na Čierne bola stavaná r. 1855. Stavali ju asi 5 rokov, do r. 1860, ako odbočka hradskej na Mosty. Dĺžka hradskej cez chotár svrčinovský je 18 km.

Železnica

Roku 1870 bola stavaná hlavná trať cez Čadcu, Svrčinovec na Mosty. Stavali ju poväčšine Taliani, ale i Nemci a Moravci, naši ľudia, ako robotníci si tiež veľa zarobili, za deň 2 – 3 šestáky.

Pozemky pod železnicu museli gazdovia odpredať: štát platil za 1 m² 50 grajciarov. Táto trať má na Svrčinovci veľké stúpanie, preto nebola ani zriadená železničná zástavka. Preto obyvatelia našej obce sa potešili, keď r. 1884 bola stavaná z Čadce cez Svrčinovec, Čierne a Skalité do Poľska odbočka hlavnej trate.

Železnicou sa zmenil tvárnosť obce. Dve železnice poskytli obyvateľom obce trvalé zamestnanie i po výstavbe. Buď ako robotníci na „štreke“, strážnici, brzdari, pochôdzkari. Najstaršími železničiarimi boli:

/časť textu v kronike chýba/

Škola

Občania svrčinovskí prvé vedomosti hľadali vo škole. Najviac sa učili čítať a písať. Prvé stopy po škole sú začiatkom 19. storočia. Vyučovalo sa najprv v sedliackej chalupe. V listine kanonickej vizitácie je spomenutá škola vo Svrčinovci r. 1827 kedy vyučoval učiteľ Štefan Ďurian 16 detí, predošlú zimu 30. Vyučoval len v zime. Škola je spomenutá ako rím. kat. Škola bola drevená, miestnosť bola úzka, lavice boli v jednej rade.

Teprve z tejto starej drevenej školy vystavili občania novú murovanú obecnú školu, keď stará drevená škola nevyhovovala. Do školy už chodilo viac detí, učiteľ bol len jeden. Počas stavby sa učilo v sedliackej chalupe. Roku 1872 sa už v novej obecnej škole učilo. Učiteľ mal byť vo škole, trieda mala rozmery asi 9 m x 8 m, hovorili jej „veľká trieda“. Do školy chodil, kto sa prihlásil. Ku škole patrila záhrada a dreváreň.

Učitelia na obecnej škole boli: Jozef Bydlošák, Andrej Belenek /asi 2 zimy/, Špaček, Pelčársky, Gejzda, Štefan Meliš, ktorý pôsobil na Svrčinovci 25 rokov. Roku 1915 odišiel do Nesluše za správcu na št. ľud. školu. Deti do školy chodievaly z celého Svrčinovca. Pri príležitosti radi Svrčinovania spomínajú na učiteľa Meliša, ako ich vychovával, sa im venoval, aby si odniesli dobré vedomosti zo školy.

Keď učiteľ Štefan Meliš odišiel, vyučovala Margita Príborská, dcéra učiteľa z Čierneho. Roku 1919 bola vyvolená na dvojtriednej škole v Čiernom, kde vyučovala so svojím otcom. Škola bola bez učiteľa. Bol nedostatok učiteľov, boli na vojne, preto sa občania rozhodli, že dočasne bude vyučovať roľník Frant. Jurišta. Vyučoval jeden rok. Roku 1921 sa odsťahoval z obce.

Roku 1919 keď škola bola bez učiteľa, bývali vo škole vojaci. Opotrebovaním spôsobili škodu na školskom nábytku. Preto štát poukázal peniaze na opravu.

Roku 1921 nastúpila učiteľka Irena Bialeková, vyučovala na obecnej škole do roku 1929. Potom vyučoval od roku 1929 Vladimír Ďurčanský. Za neho bola obecná škola opravená, strecha školy naterovaná. Na začiatku roku 1929 vo februári bola veľká zima, mrazy, ktoré zničily aj stromy v obecnej záhrade a to 1 hrušku, 1 jabloň, 10 sliviek. Tohto roku pomrzlo mnoho stromov v dedine.

Od novembra 1930 vyučovala Emilie Vysušilová, od začiatku šk. r. 1931 Marie Badnářová, od začiatku šk. r. 1933 Jozef Bukový, ktorý vyučuje až do dnes, t.j. r. 1933.

Keď bola postavená škola obecná začalo sa rozširovať v ľuďoch vzdelanie. Každý chodil rád do školy, rodičia posielali deti, lebo si priali, aby deti boli viac obohatené o duševné vzdelanie.

V týchto dobách sa začala natiahovať nad Slovenskom čierna ruka, ktorá sa usilovala zadusiť to, čo sa vyvíjalo, rozliehalo v slovenskom kraji, reč slovenskú. Do škôl sa usadzovala maďarská reč. Vystupňovanie sa dostavilo, keď roku 1907 prišiel krutý zákon, kedy slovenčina mala vymiznúť. Nastúpila najväčšia maďarizácia. Žiaci mali v školách i mimo školu rozprávať len maďarsky.

Táto maďarizácia sa mala previesť i na Svrčinovci. Za tým účelom boli zriadené dve školy jednotriedné, jedna u „Mišov“, druhá za „Vrchami“, vo starej dedine „u Deja“. Šťastie veľiké, že prišla svetová válka, ktorá priniesla pravý opak maďarizácie, slobodu slovenskému i českému národu.

Rychtári

Prvých rychtárov ľudia neznajú, nezachovali sa listiny, väčšinou prví rychtári nevedeli písať. Známi sú rychtári až z pozdejšie doby koncom min. storočia, ktorých spomínajú dnešní starí ľudia.

Rychtárom bol Juro Šuška, nevedel písať, písaval mu Ján Jurišta. Po Šuškovi rychtárom bol Ján Dej, po ňom Jozef Cyprich, Jozef Martaus, Ján Strýček ako rychtár zomrel, po ňom bol Jozef Kubišta.

Roku 1906 až 1912 bol rychtárom Pavel Cyprich, ešte žije. Po ňom bol Ján Dej od roku 1912 do roku 1914. Pak si zvolili občania znovu Pavla Cypricha, bol rychtárom za války dva roky do r. 1916.

V druhých dvoch rokoch války bol rychtárom Jozef Truchlý. Priženil sa na Svrčinovec, nebol tunajším rodákom. Býval u „Janka“. Postavil si chalupu na pozemku pri zastávke. Predal však chalupu s pozemkom Pavlu Cyprichovi, bývalému rychtárovi.

Od 24. júna 1918 až do jesene 1918 bol rychtárom syn bývalého rychtára Ján Dej. Nebol u ľudí obľúben.

Od 1. augusta 1919 do 9. októbra 1923 bol rychtárom, už tretí raz, Pavel Cyprich. Po Pavlovi Cyprichovi bol zvolený za rychtára Andrej Kubišta, ktorý je až dodnes t.j. r. 1933.

Boženíci

Pre donášanie oznamov, úradných listín, je v obci boženík. Obec Svrčinovec má dva boženíky, obec majú rozdelenú na dve časti. Sú volení väčšinou z pláčov, ktoré sú blízko rychtára, aby ich starosta mal po ruke. Boženíkom bol od 25.3.1915 do konca r. 1918 Jozef Gorilák od Vajdíka. Od 1. mája 1915 bol boženíkom Jozef Cyprich /malej postavy/, ktorý je až dodnes. Od roku 1918 až do roku 1926 bol boženíkom sám.

Od roku 1926 druhým boženíkom bol Ján Krišica od Vajdíka. Bol boženíkom dva roky. Jeho nástupcu vyvolili 5.2.1929 a to Jakuba Deja, ktorý je dosiaľ t.j. roku 1933.

Pečať obce

V 18. Storočí obec Svrčinovec mala úradné razítko kovové, s latinským nápisom
/časť textu v kronike chýba/

Odznak na razítku bo kohút. Otisk tohto razítka je zachovaný. Na Čiernom odznak na razítku bola kačica, na Skalitom jeleň. Prečo obec Svrčinovec mala na razítku kohúta, není známe.

Notariát

Pred rokom 1895 obce Svrčinovec, Čierne a Skalité patrily pod notariát čadčiansky. R. 1895 tieto tri obce byly zariadené do spoločného notariátu so sídlom v Čiernom. Súčasne notariát bol matričným úradom, vtedy byly zavedené na základe zákona o štátnych matrikách z r. 1894 vedľa matrik cirkevných tiež matriky štátne.

Notárom prvým bol Julius Pericht. Bol notárom v Čiernom sedem rokov, v pamäti ľudu sa zachoval ako dobrý človek a pracovník. Keď sa odsťahoval do Ameriky, dočasným notárom bol Rudolf Lieskovský. Po ňom bol František Szögyi /žid/. Tento bol pozbavený úradu pre trestné príčiny.

Notariát bol umiestnený na stanici, čo je dnes pošta. Zatyým správa trati vypovedala byty prenajaté notariátom. Tu sa obyvatelia obce Skalité ponukli a vystavili budovu pre notára i notariát, kde sa notariát presídlil r. 1910 za notára Pavla Lehotzkého. Potom notárom v Skalitom bol Alexander Diener, Jozef Smieško, Frant. Nezdravický, ktorý pri prevrate r. 1918 odišiel.

Po Nezdravickom nastúpil Samuel Zachar s podnotárom Rudolfom Havlom. Po Zacharovi bol notárom Rudolf Havel, ktorý ochorel, zastupoval Jozef Šedivý. Pak bol Ľud. Mendel, potom Kempka a Alexander Reiman, ktorý je dosiaľ.

Podnotári boli: Gejza Baltaj, Imrich Posluch, Mikuláš Emilián Kovalík, Gejza Márton, Ján Havaš, Alexander Diener /bol potom vedúcim/, Karol Vérfy, Hrančinský, Anton Kišfaludy a ešte niektorí, čo len krátky čas zastupovali.

Notári tak ako i teraz vybavovali najmä záležitosti štátne, predovšetkým vojenské, administratívne a daňové. Notári vybierali dane, základom bola štátna daň: pozemková, domová, činžová, zárobková, dľa toho sa vymeriavaly obecné prirážky percentuelne. Potom sa vyberali aj dávky. Kým nebol notariát v Čiernom, dotedy vyberal dane čadčiansky notár. Kým obec Svrčinovec patrila pod notariát čadčiansky, posledným notárom Andor Janec.

Okrem štátnych prác vykonávali aj notári súkromné práce: písali žiadosti, smluvy, testamenty, dlhopisy a prevádzali pozemkoknižné prepisovanie reálií a podobne.

Pozemky za starších čias neprepisovali, v Čadci nebol ani pozemnoknižný úrad, pole sa dedilo. Zavedením katastru byly zamapované pozemky. Prvá mapa bola t.zv. konkrétna, zhotovená v r. 1855, obsahovala len kultury /záhony a lesy/, po tejto pôvodnej mape bola zhotovená komasačná mapa v r. 1865. V nej byly pozemky sorskupené v hony či zárobky. Táto už tvorila obecnú katastrálnu mapu.

Pozemnoknižný úrad bol zriadený až v roku 1898. Až od tohto roku sa začalo prepisovanie nemovitostí, ovšem presný poriadok v tom není.

Káplnka

Svrčinovčania chodia do kostola na Čierne. V obci majú len kaplnku na cintoríne vystavenú. Vznikla zo starej zvonice v roku 1801. Roku 1898 bola zväčšená. Je vystavená z milodarov. Každý daroval 2 šestky /40 hal./ to je za 1 dušu. Služby Božie sa odávajú len niekedy, keď je pohreb. Raz do roka je omša, keď je „Ružencová Panna Mária“, kedy sú na Svrčinovci hody „kermaš“.

Táto kaplnka potrebuje opravu, preto Svrčinovčania sa usilujú vystaviť namiesto tejto kaplnky menší kostol. Snáď sa im to pri dobrej vôli a usilovnosti vydará.

Cintorín

Cintoríny má Svrčinovec dva: starý a nový. Starý je pri kaplnke, kde sa nepochováva, len v niektorých prípadoch, keď zomrelý alebo zomrelá chce odpočívať na starom cintoríne. Vedľa starého cintorína je nový cintorín, na svahu ku hradskej. Je už z 2/3 zaplnený hrobmi. Väčšina krížov na novom cintoríne sú drevené, len niekoľko /z bohatších rodín/ je kamenných, železných. Na starom cintoríne sú len znať hroby, sú zarastené travou. Cintorín je pekný, dokola ohradený živým plotom a vysokými červenými smrekmi. Len vnútri potrebuje viac pečlivosti v úprave hrobov a chodníkov. Cez sviatky „Dušičiek, Všetech svätých“ je cintorín preplnený ľuďmi, prichádzajú príbuzní navštíviť svojich, pomodliť a zapáliť sviečky za svojich zomrelých...

Medzi starým a novým cintorínom vedie cesta pri ktorej bola v roku 1934 postavená nová murovaná marnica namiesto starej drevenej.

Obyvateľov v minulom storočí pribývalo, vrchol bol v rokoch 1830 /Roku 1798 mal Svrčinovec 1 276 obyvateľov, Čierne 1 312, r. 1828 mal Svrčinovec 1 616, Čierne 2 021/ v rokoch 30 až 45 sa udržalo na výške. Prišiel rok 1846. Tohto roku bola neúroda. Na poliach sa neurodilo, dostavil sa hlad, nebolo odkiaľ dovážať, nebolo za čo kupovať a nakoniec prišiel mor. Ľudia padali ako muchy. Nebolo pomoci, nebolo lekárov, nebolo liekov, ba toľko mrtvých bolo, že nestačili robiť truhly, kostolníci nestačili zvoniť a farári pochovávať. Museli pochovávať naraz viac mrtvol do jedného hrobu, mnohých bez truhiel. Ľud bol prestrašený, naľakaný.

Najhorší bol rok 1847. V celej farnosti zomrelo:

v januári - 38 mrtvých

vo februári – 46 mrtvých

v marci – 48 mrtvých

v apríli – 62 mrtvých

v máji – 73 mrtvých

v júni – 179 mrtvých

v júli – 299 mrtvých

auguste – 166 mrtvých

septembri – 96 mrtvých

október – 49 mrtvých
november – 30 mrtvých
december – 29 mrtvých

V celej farnosti skosila smrť za rok 1847 úhrnom 1115 životov, z toho veľká časť dobrých 500 ľudí pripadlo na našu obec. Obyvateľstva kleslo tento rok o tretinu. Tedy skoro každý tretí človek zomrel. Najväčšmi zúril mor v lete, keď bola najväčšia horúčava. V júli zomrelo skoro 300 ľudí, 16. júla 1847 bolo 18 pohrebov. Nebolo človeka, ktorému by niekto nezomrel, veď z každého domu odišli jeden, dva i viac ľudí.

Z ťažkej choroby sa obec pomalu zotavovala, lebo až do r. 52 trvaly „chudé roky“. Na pole nemal kto ísť, role pustly, zarástly trnám, statku nebolo, nebolo čím orať, nebolo čo zasiať. I po tejto ťažkej skúške zvíťazila zdravá myseľ, ľudia prestali zúfať, dali sa do práce, začali znovu obrábať, orať a siať.

Tak sa prevalila polovina storočia a druhá utekala ešte rýchlejšie, prišiel rok 60 trochu vojny bol v krajine, ale ináč nič, len koho zverbovali na vojnu, musel slúžiť sedem rokov. Až po tomto roku bola zavedená všeobecná branná povinnosť a každý odvedený po „asentírke“ musel slúžiť už len 3 roky. Obyvateľstva zas pribývalo a za 10 – 20 rokov už ľudia pozabudli na zlé časy. Prišiel na ľud nový kríž, bola to cholera. Boly už lepšie organizované zdravotné služby, na šťastie choroba sa rozširovala viac v iných obciach na Kysuciach. V celej farnosti r. 1873 zomrelo asi 30 až 50 ľudí na cholere. Vrchol tejto choroby bol v septembri a síce 2. sept. bolo pochovaných 6 ľudí, zomretých na cholere. Viac obetí na cholere bolo v Čadci, v Rakovej a inde.

A zas svitly lepšie časy, roky osemdesiate, devädesiate už byly zas požehnané. Zdravie sa ľudu zas navrátilo, ľudia sa venovali pôde, obrábali zeme, dostali dobrý užitek zo zeme, úroda na poliach proti minulým rokom bola niekoľkokrát zväčšená, prišla koncom 19. storočia zas spokojnosť medzi ľud, ktorý si prial, aby storočie 20., ktoré je už predo dvermi, bolo také, aké je koncom 19. storočia, aby ich potomkovia mali lepší život po ťažkých skúškach otcov a matiek...

